

ABONAMENTUL
 Pe un an . 28 Cor.
 Pe un jum. . 14 «
 Pe o lună . 2-40 «
 Num. de Duminică
 pe un an . 5 Cor.
 Pentru România și
 America . . 10 Cor.
 Num. de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deal Ferenoz-utca 20.
 INSERȚIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Multumite publice și Loc de
 schis costă fiecare ză 20 fl.
 Manuscripte nu se lu-
 polază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Presă noastră națională.

De Ilarie Chendi.

La zările românești din Budapesta e criză și asta nu ne miră. Când crizele politice sânt pe capul nostru, e fatal ca ele să se resimțescă mai întâi în ziare. N'a fost odată vre-o epocă de enervare, vre-o stare de tranziție și de nesiguranță în concepțiile fundamentale, care să nu provoace asemenea schimbări. N'a fost nici o vârstă de nemulțumire, în care dorința de prefacere a oamenilor și a organelor de acțiune să nu fi fost manifestată. Crize de aceste sânt ca o boală, în care în mod fatal se dau la iveală toate defectele organismului național și se răzbuună toate greșelile din trecut.

Firește, un motiv de adâncă îngrijorare nu există în asemenea cazuri. Crizele sânt în genere niște binevenite expurgări și primeniri de lucruri și de oameni. Și de cele mai multe ori înseamnă un progres, căci dau naștere la rivalități și la supra-licitări pentru atingerea aceluiaș scop.

Nu știm care o să fie sfârșitul situației noastre din Budapesta, nici cum se vor desfășura neînțelegerile de proprietate. Osim însă potrivit a spune cu această ocazie câteva cuvinte despre presa noastră și menirea ei.

E sigur că dintre popoarele acestei țări nici unul nu are o mai neapărată trebuință de presă, ca noi. O mare parte a educației noastre intelectuale trebuie s'o facem pe această cale publică, școalele noastre

neputând din pricina legilor înguste, să fie în această privință la nivelul cuvenit. Pe urmă educația cetățenească și cea specific națională îi revine tot presei. Popularizarea științelor, a ideilor politice și sociale, îndemnarea la ordine și disciplină și la păstrarea caldă a entuziasmului și a încrederii în viitor, sânt tot datorii ale presei. În mare parte presa noastră are chiar menirea de a fi un îndreptar practic în ale limbii, un corector al gustului public și al simțirei, în sfârșit izvorul cel mai cuprinzător de întărire a energiei naționale.

Și nu ne sfiim de loc a mărturisi, că în ciuda tuturor vremilor de urgie și cu toată modestia talentelor eșite la iveală, presa noastră și-a îndeplinit rolul cu sfințenie și a fost poate factorul cel mai de căpetenie, promotorul cel mai de seamă în toate frământările noastre publice. Căci oamenii vin și trec, dar zările rămân, cu graiul lor pururea proaspăt și cu vegherea lor pururea vie.

Dacă vom privi asupra trecutului acestei presei românești dela noi, începând chiar cu întâiele începuturi dela 1789, când renumitul »doftor de legi și profesor de tămăduirea ochilor« Ioan Molnar-Morar a voit să întemeieze întâia gazetă pentru țaranul român, vom găsi un număr lung de sfârșiri și gânduri bune și un șir lung de bărbați meritoși, cari ș-au consacrat viața pentru desrobirea culturală și politică prin presă. În învățații dela Sibiu, Molnar, Budai, Tempea și Vasile Aron, în luptătorul de mai

târziu »pentru minte, inimă și literatură« Gheorghe Barțiu, în familia idealistă a Murășenilor dela »Gazeta«, sau în stilul vânjos a lui Florian Aron, întemeietorul »Telegrafului«, au fost aceleași serii de calități și pasiuni, aceiaș rîvnă de a sluji neamul prin presă.

În bunele intenții ale »Concordiei« și »Federațiunii« din Budapesta, la care Alexandru Roman s'a năzuit atât de mult, vom regăsi aceleași îndemnuri. Iar când glasul timpului s'a schimbat, când viața contemporană ne-a cerut arme și mai ascuțite și un nivel egal cu presa modernă a popoarelor civilizate, noi am fost la locul nostru: »Tribuna« lui Slavici, cu meșteșugul și mlădierea cuvântului, »Tribuna« programului nostru de astăzi s'a ivit cu forțe vii și creatoare de epocă.

Este acesta un mare și strălucit capitol din istoria noastră politică și culturală. Și când el va fi privit odată din punctul de vedere al evoluției noastre, când se vor cumpăni pe dreptate fazele prin cari a trecut presa noastră și se va ținea seama de atâta energie cheltuită, de atâția ani de viață petrecută în umbroasele temnițe ale statului și de atâtea sacrificii de tot felul, sântem convinși, că recunoștința către trecutul presei n'are să fie mică.

Astăzi, firește, condițiile de existență ale ziarelor noastre s'au schimbat cu totul. Numărul lor s'a înmulțit, căci a crescut și numărul știutorilor de carte. Interesele noastre politice și cele culturale cer tot mai mult,

Guy de Maupassant.

Mărturisirea.

Tot Veziers le Reihel asistase la ducerea și înmormântarea lui Badon-Leremincè. Cele din urmă cuvinte ale discursului delegatului prefecturii rămase în mintea tuturor :

»Un om cinstit mai puțin«.

Om cinstit fusese în toate faptele prețuitoare ale vieții sale, în cuvintele sale, în pildă, în atitudine sa, în înfățișarea sa, în demersurile sa'e, în tăcerea bărbei sale și în forma părților sale. Nu spusese nici odată un cuvânt cari să nu conțină o pildă, nici odată nu făcuse o milostenie fără să o întovărășască de un sfat, nici odată nu întinsese mâna fără a avea aerul de a da o binecuvântare.

El lăsa doi copii; un băiat și o fată; fiul său era consilier general, iar fiica sa căsătorindu-se cu un notar, — dl Poirel de la Voulte, era sorocită ca cea mai cu viață în Veziers.

El era nemângâiați de moartea tatălui lor, și îl iubeau adevărat.

Îndată ce ceremonia fusese terminată, ei se întoarseră la casa mortului, și închizându-se în camera sa, fiul, fiica și ginerile, deschiseră testamentul cari trebuia să fie despecetluit de ei singuri, și numai după ce scrierul său va fi pus în pământ. O însemnare pe plic arăta această voință.

Domnul Poirel de la Voulte fu acela care deslăcuiri hârtia, în calitate sa de notar deprins cu asemenea treburi, și după ce își așezase ochelari

pe ochi, el ceta cu o voce stăpânită, făcută pentru a amănunți contractele :

— Copii mei, scumpii mei copii, nu ași putea dormi liniștit somnul veșnic, dacă eu nu ași face de dincolo, de mormânt, o mărturisire, mărturisirea unei crime a cărei remușcare mi a sfâșiat viața mea. Da, am făcut o crimă, o crimă îngrozitoare, scârboasă.

»Aveam pe atunci douăzeci și șase de ani, și mi începusem cariera de avocat, la Paris, ducând viața tinerilor oameni de provincie scârbați, fără cunoștințe, fără părinți, în acest oraș.

»Mi-am luat o întreținută. Câți oameni se îndignează la acest singur cuvânt »o întreținută«, și cu toate acestea sânt ființe cari nu pot trăi singure! Eu sânt dintre acestea. Singurătatea mă umple de o neliniște groaznică, singurătatea în casă, lângă foc, seara. Îmi pare atunci că sânt singur pe pământ, înspăimântător de singur, dar împrejmuț de primejdii nedeslușite, de lucruri necunoscute și groaznice; și zidul care mă desparte de vecinul meu, de vecinul meu, pe cari nu-l cunoșteam, mă depărtează de el tot atât de mult, ca și de stelele zărite prin fereaștră-mi. Un fel de friguri mă cutropesc, un fior de nerăbdare și de frică; și tăcerea păreților mă înspăimânta. Este așa de adâncă și așa de tristă această tăcere a camerei unde trăiești singur! Nu este numai o tăcere în preajma trupului, ci o tăcere în preajma sufletului, și când o mobilă trosnește sau tresare, până în adâncul inimii se aude, căci nici un șgomot nu se aude mai bine ca în acest posomoț lăcaș.

»Decâteori, neliniștit, înfricoșat de această nemușcare mută, m'am pornit pe vorbă, a spune

cuvinte, fără urmare, fără judecată, numai pentru a face puțin șgomot. Vocea mea îmi părea atunci așa de străină încât mă înspăimântam singur. Este ceva mai înspăimântător decât a vorbi singur într-o casă goală? Vocea pare a fi a altuia, o voce necunoscută, vorbind fără cauză, nimerii, în aerul sec, fără nici o ureche ca să asculte, căci știu, dinainte că o să scape din singurătatea locuinței, vorbele cari au să iasă din gură. Și când ele răsună înflorind în tăcere, ele n'au aerul decât al unui răsuneț, răsunețul ciudat de cuvinte pronunțate în cet de gândire.

»Mi-am luat o întreținută, o fată tinăra ca toate acele fete cari trăiesc în Paris dintr'un meșteșug neîndestulător spre a li hrăni. Ea era blândă, bună, simplă; părinții săi locuiau la Poissy. Se ducea din timp în timp pe la ei pentru câteva zile să-i vadă.

»În timpul unui an trăi destul de liniștit cu ea, foarte hotărât de a o părăsi când a și fi găsit o altă fată cari să-mi p'acă îndeajuns pentru a mă căsători. Aș fi lăsat de altfel acesteilalte o rentă mică, fiindcă este îngăduit, în societatea noastră, că iubirea unei femei trebuie să fie plătită prin bani când este săracă, prin daruri când este bogată.

»Dar iată că într-o bună zi ea mă vestește că e a însărcinată. Intrai în pământ și într-o clipă pricepui tot desastru existenței mele. Lanțul îmi păru, că li voi țări până la moarte, pretutindeni, în familia mea viitoare, în bătrânețea mea, totdeauna: lanțul femeii legate de viața mea prin copil, lanțul copilului cari va trebui crescut, priveghiat, ocrotit, ascunzându-mă de dânsul și ascunzându-l lumii. Avusei mintea tulburată de a-

ca presa să fie puternică. Și dacă legile de presă și persecuțiile procurorilor n'ar atârna atât de greu în viața ziarelor noastre, sântem siguri că progresele lor ar fi mai multe. Așa cum sânt însă, cu limba în care se scriu, cu pregătirea pe care o au conducătorii, cu devotamentul fără limite pentru neamul lor, ziarele contiună să stea la postul lor de strajă neoromită.

Vedem însă că tocmai faptul acesta, cerit de presa națională, tocmai înclinarea mulțimei noastre de a ceti, a se instrui și a asculta un sfat cuminte, sânt pe cale de a fi exploatare. Până de curând presa noastră a fost alcătuită totdeauna de lamura intelectuală a stratului conducător. Scriitorii noștri la ziare n'au fost niciodată profesioniști mercenari, sau oameni plătiți ca să-și facă trafic din sentimente și convingeri. Editorii noștri de ziare n'au fost niciodată aventurieri întreprinzători, cari să profite personal pe urma organelor de publicitate.

Mărturisim acum cu oarecare rușine, că de un timp încoace se ivește și aceasta a doua categorie a presei românești la noi. Guvernul, pentru a produce confuzii și a-și servi scopurile sale, înlesnește apariția de gazete, scrise în limba românească, dar în spirit unguresc. Și pe de altă parte întreprinzători îndrăzneți și vicleni, plătindu-și condeie, ar voi să câștige ascendență asupra publicului românesc. Iată aici ivindu-se o nouă problemă și o nouă datorie de luptă a presei noastre naționale, căci presa asta românească pusă în solda guvernelor și a întreprinzătorilor trebuie combătută și desarmată cu ultima și cea mai categorică hotărâre.

Cum ziceam la început: nu știm ce soartă va avea criza ziarelor românești din Budapesta. Noi susținem cu drag, pe toți câți ne vin ca tovarăși pricepuți în continuarea muncii ziaristice a predecesorilor noștri. Loc este astăzi de muncă pentru toți și cu cât încordarea va fi mai mare, cu atât rezultatele vor fi mai bune și ele.

ceastă veste; și o dorință nelămurită pe care nu mi o puteam desluși, dar care se simțea în inima mea, gata de a se arăta ca acel oameni ascunși în dosul ușei pentru a asculta când li-se spune să apară, o dorință criminală se învârtia în gândul meu! — Dacă o întâmplare s'ar fi ivit? Sânt atâtea, din aceste ființe mici, cari mor înainte de a se naște!

»Oh! nu ași fi dorit de loc moartea întreginutei mele. Sărmana copilă, o iubiam mult! Dar doriām moartea, poate, moartea celeilalte, înainte de a o fi văzut-o?

»Se născu. Avusel o gospodărie în mica mea locuință de înăi, o gospodărie falsă cu un copil, ce grozav. El sămăna tuturor copiilor. Inșă eu nu-l iubiam de loc. Tatăl, — vedeți Dv. — nu iubește decât mai târziu. El nu are de loc iubirea instinctivă și pornită a mamelor; trebuie ca dragostea lor să se treziască puțin câte puțin, ca sufletul lui să se prindă prin legăturile cari se fac pe fle ce zi între ființele trăind împreună.

»Un an încă se stinse: fugiam de locuința mea prea mică acuma, unde se purtau rufe, scutice, clorapli mici ca mânușile, o mulțime de lucruri de tot felul uitate pe o mobilă, pe spatele unui jeit, peste tot locul. Fugiam mai ales pentru a nu-i mai auzi țipătul; căci țipa la orice,

Dar dacă sfârșitul ne va da de bănuț, dacă cu ocazia asta se vor desvâli semne, că la mijloc se găesc și rivne și speculațiuni, străine de cel mai pur și mai sfânt interes al cauzei naționale, fie siguri cei din jurul dlui Birăuț, că nu-i vom cruța.

Metropoliții români consilieri intimi. Aflăm din isvor demn de încredere că I. P. S. Lor metropoliții Ion Meșianu și Dr. Victor Mihali de Apșa vor fi numiți consilieri intimi ai M. Sale cu titlul de Excelență ce revine consilierilor intimi (Wirklicher Geheimrat).

Volnicile în comitatul Făgărașului. Goana pornită de cei din fruntea administrației împotriva tuturor acelor cari, la alegeri, au luptat pentru isbânda steagului național, — nu mai cunoaște margini.

Nu trece zi fără ca să nu avem a înregistra o nouă fără de lege. Iată ce ni-se scrie de data aceasta din Viștea.

»Credincioși unui obicei vechiu, feciorii din comună se adună în Dumineci și sărbători la horă ca, după o săptămână grea de muncă la câmp, să se mai avânte și în tactul dulce al »Ardelenic«. Așa s'a întâmplat și Dumineca trecută, 24 Iulie. Abia începuse-ă însă feciorii noștri hora și iată numai că răsar și apărătorii împănați ai ideii de stat maghiar și opresc hora fără a avea cel mai mic motiv, fără a invoca cel mai neînsemnat motiv.

Noua volnicie a revoltat pe toți, dar iubitorii de pace — feciorii s'au îndepărtat în liniște spunându-le împănaților vorba românească: *»vom ține minte!«*

Și multe vor mai avea să ție minte românilor din țara Făgărașului, căci volnicia aceasta nu e cea dintâi.

Dela alegere încoace amenzile și suspendările se țin lanț. E revoltătoare mai ales goana pornită împotriva bravului medic cercual Dr. Vasile Cucu, care a fost

suspendat de primpretore, restituit de comite și acum din nou suspendat comisia administrativă, — fără a i-se măcar interogatoriu.

Numai înainte, domnilor! O să ceți cu vremea ca nu numai să ținem ci să ne și aducem aminte...

Presa din România despre discursul Khuen. »Secolul«, un organ de frunte al partidului național liberal, face următorul comentariu la discursul rostit de contele Khuen-Héderváry.

»Nu este un secret public că primul ministru în momentul primirii misiunii de a forma un guvern, a luat angajamente întinse în Viena pentru împăcarea Românilor. Și în urma acestor angajamente d-sa a intrat în tratative cu românii.

Trafulvele au căzut din cauza intervenției Tisza. Primul ministru s'a și scuzat la Viena n'a putut să facă nimic din cauza lui Tisza. Tisza a ridicat apoi stindardul împăcării mâno magiare, pe o altă bază, pe baza egriției maghiare, accentuând că aceasta înseamnă zdrobirea tuturor »agitatorilor« și primărie, înăsprirea codului penal și votarea de lege speciale.

Bine înțeles, că o asemenea »impăcare« poate fi acceptată de nici un român.

Acum vine Khuen Héderváry și, ca să împăcăm, declară că primește întru toate forma de »impăcare« stabilită de Tisza. Dar să se scuze și față de anumite cercuri în Viena, d-sa — eliminând din discursul de orice notă mai agresivă în contra românilor, a spus că chestiunea împăcării este poale de plicată și ea trebuie îndelung studiată, așa că trece multă vreme, până să se rezolve chestiunea naționalităților din Ungaria.

Deci primul ministru n'a spus nici un cuvânt mai mult ca Tisza. A făcut numai declarații tonice, din cari reiese duplicitatea sa politică extraordinară.

Criza croată. »Monitorul oficial« de azi publică autograful regal prin care Maj. Sa revocă demisia banului Croației.

Din Agram se anunță: Banul Croației a dat sat deputatului Dr. Tușcan, președintele comitetului sârbo-croate, o scrisoare prin care îl roagă să convoce clubul la o constătuire. Banul și-a primită totodată nădejdea că se va ajunge la înțelegere pașnică.

când îl schimba, când îl scâldea, când îl înfășa, când îl culca, când îl scula, fără încetare.

»Făcusem câteva cunoștinți și întâlnii într'un salon pe acela cari trebuia să fie mama voastră. Mă amorezai și dorința a o lua în căsătorie se deșteptă în mine; imi fu dată.

»Și acuma mă găseam prins într'o cursă. — Să mă însor, când ai un copil, cu copilă asta pe care o adoram — sau mai bine să spun adevărul să mă despart de ea, de fericire, de viitor, de tot, tot, căci părinții săi oameni aspri și scrupuloși, nu mi-ar fi dat o de loc, dacă ar fi știut.

»Petrecu i o lună grozavă de neliniște, de chinuri sufletești; o lună în care mil de gânduri înspăimântătoare mă munciau; și eu, simțiam crescând în mine ura împotriva fiului meu, împotriva acestei bucăți mici de carne mișcătoare și țipând, care oprea drumul meu, tăia viața mea, mă condamna la un trai fără așteptări, fără toate acele nădejduiri nelămurite cari fac încântătoare tinerețea.

»Și iată că mama tovarășei mele căzu bolnavă, și eu rămasesi singur cu copilul.

»Eram în Decembrie. Era un frig grozav. Ce noapte!

Amanta mea plecase. Dejunasem singur în camera unei mititelul dormia.

»M'asezal într'un fotoliu înainte focului. Vântul sufla, făcând să trosnească ferestrele, un uscat de ghiață și vedeam prin fereastră scurtele stele cu acela lumină străbătătoare pe cari în nopti le geroase.

»Atunci pornirea cari mă imboldea de o pătrunse din nou în mintea mea. Pe de altă rămăneam nemișcat, ea cobora asupra mi, în mine și mă rodea. Mă rodea cum rod țigă fixă, cum cancerul roade carnea. Ea era în capu mi, în inima mea, în tot trupul, părea să mă străle, așa cum ar fi făcut o Voiam să o alung, să o înlătur, să-mi descurmintea la alte lucruri, la nădejdui nouă, cum de ch'zi o fereastră vântului proaspăt de dimineață pentru a alunga aerul stricat al nopții, dar puteam chiar o clipă să fac să iese din camera mea. Nu știu cum a-și exprima acest chin. Imi ciocănea sufletul și simțiam cu o durere înspăimântătoare, o adevărată durere trupezască, fiecare lovitură a sa.

»Viețuirea mea era sfârșită! Cum aș putea scăpa din această împrejurare? Cum să mă împărțez și cum să mărturisesc?

»Și iubeam pe acela cari trebuia să fie mama voastră cu o patimă nebună pe care nelămurită pledecă o măria încă.

»O furie groznică se rădăc, imi străngerea

Pentru cumpărare
de
pălării pentru copii și domni **cel mai bun magazin e a lui** **suc. EMMER FERENCZ**
Weismayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyady

Președintele Tușean a convocat clubul pe ne »Miercuri, orele 5 d. a.

Socialiștii la ministrul-președinte. O delegație a partidului social democrat s'a prezentat ieri, supt conducerea deputatului Dr. Pető Sándor, la ministrul-președinte Khuen-Héderváry pentru a-i prezinta un memoriu în chestia libertății de întrunire și asociare, care e disconsiderată de autorități.

Ministrul-președinte a dat un răspuns foarte evaziv, repeșind declarațiile sale vechi că, va interpreta legea desp e libertățile cetățenești în sensul cel mai liberal.

Practica a desmințit însă până acum acest liberalism mult laudat.

Fundațiunea Dr. Ioan Mihiu pentru ziaristii români,

O faptă mare și frumoasă va pune în mișcare toată lumea românească. **Dr. Dr. Ioan Mihiu, cunoscutul nostru fruntaș, a hotărât să dăruiască suma de 25.000 de coroane pentru înființarea unui fond al ziaristilor români din Ungaria.**

Ceea ce au visat atâtea generații, azi se realizează printr'un singur gest generos: se creiază o bază de existență materială sigură pentru gazetarul român și, prin aceasta, se creiază și garanția independenței sale morale și a progresului său intelectual.

Fondul acesta e de sigur un început, deși destul de mare. Și apoi începutul odată făcut, desăvârșirea muncii se va face mai repede decât se crede. Sântem siguri că prin fapta sa d. Mihiu va da un puternic imbold și credem că acțiunea pentru crearea fondului ziaristilor va înainta de aici înainte cu pași repezi spre țintă.

În numele muncitorilor condeiului, în numele presei întregi îl salutăm cu entuziasm și ne închinăm steagului în fața binefăcătorului nostru care e și al cauzei românești întregi!

Iată actul de danie al dlui Dr. Ion Mihiu:

I. *Fac un dar inițial de 25000 cor. pentru întemeierea unui »fond al ziaristilor români din Ungaria«.*

II. *Alimentarea fondului se face din:*

a) *capitalizarea unei a patra parte a dobânzii anuale a fondului;*

b) *contribuiri benevole în acest scop;*

c) *venitele conferințelor, festivalurilor și petrecerilor, aranjate în favoarea fondului;*

d) *eventuale cotizații ale ziaristilor.*

III. *Menirea fondului este:*

a) *ajutorarea ziaristilor români, cari au la activul lor o activitate cinstită și rodnică, fără privire la direcția lor politică, ajunși la infirmitate din cauză de morb sau bătrânețe;*

b) *ajutorarea văduvelor și orfanilor minori unor asemenea ziaristi;*

c) *ajutorarea ziaristilor români, pentru călătorii de studiu în străinătate.*

IV. *Administrarea fondului se va face prin o epitropie, compusă din 5 membrii.*

Vacanțele ce vor urma în numărul membrilor, se vor întregi prin epitropia însăși, optând membrii noi la locurile vacante.

V. *Aflându-se lipsa, epitropia se poate înmulți cu 2 membrii, desemnați pe timp determinat, de către ziaristii activi.*

VI. *Constituindu-se, cu timpul în mod legal, un sindicat al ziaristilor români din patrie, epitropia este în drept, dacă va afla de bine, a trece administrarea fondului la acel sindicat sau altă instituție românească, legal constituită, observându-se statutele necesare pentru conservarea nealterată a fondului și destinării sale.*

VII. *Prima epitropie se compune din membrii: Vasile Goldiș, Dr. Valer Braniște, Octavian Goga, Dr. Ioan Lupaș și Ioan Agârbiceanu.*

VIII. *Ingrijirea valorilor fondului precum și purtarea comptabilității sale se va*

face în mod gratuit prin institutul de credit »Ardeleana«, societate pe acții în Orăștie.

XI. *Ajutoare din fond numai atunci pot fi votate, când capitalul fondului va fi ajuns la suma îndoită a sumei inițiale.*

V. nerea de jos, 20 Iulie n. 1910.

Dr. Ioan Mihiu.

In jurul anchetei.

Convorbirea d-lui Dr. I. Mihiu cu d. prim-ministru Khuen.

Pester Lloyd publică o informație care pare a veni din cercurile oficiale bisericești din Sibiu. Cercurile oficiale bisericești, spune informatorul, sânt dispuse a primi o învoială și un acord cu poporul unguresc. Politica părintelui Mangra în fond este aprobată în acele cercuri. Singura greșală ce a făcut a fost, că a trecut în tabăra guvernului, fără a încerca să și apere politica la conferința națională din Sibiu, ci a trecut de capul său în partea lui Tisza. Dorința cercurilor din Sibiu e ca guvernul să convoace o anchetă la care ar participa arhierii noștri și »alte notabilități«, iar din partea ungurească oameni politici de toate nuanțele.

Nu știm întru cât putem da crezare autenticității acestei informații. Dacă ea însă e autentică, atunci se dovedește că cercurile competente din Sibiu nu au fost sincere și au dus lumea românească în rătăcire. *Telegraful* a publicat dăunăzi dorința de a se convoca ancheta, dar a accentuat pe urmă asupra faptului că din anchetă ar face parte la locul întâi *deputații și șefii partidului național.*

Acuma informatorul lui *P. L.* nu mai amintește nimica de ei, ci vorbește numai de arhierii și »alte notabilități«. Va să zică sibienii sânt hotărâți a renunța la deputați.

tu, o furle care atingea la nebunie... la nebunie! De sigur eram nebun, în seara acea!

»Copilașul dormia. Mă rădica și îl privii dormind. Era el, această lăpădătură, această viermișor, acest nimic ce mă osândia la o nenorocire fără de nume.

»Dormi, cu gura deschisă, înfășat în scutecul lui, într'un leagăn, lângă patul meu, în care nu puteam dormi, eu!

»Cum am comis ceia ce am făcut? Știu eu? Ce putere lăuntrică m'a împins, ce putere răufăcătoare m'a stăpânit? Oh! momeala crimei mi a venit în mine fără ca să o fi simțit anunțându-se. Imi aduc aminte numai că inima mi bătea groaznic. Bătea așa de tare încât o auziam așa cum se aud loviturile de clocan în dosul bărcilor. Imi aduc aminte decât asta, inima mea bătea! În cap era o învâlmășeală ciudată, o văjire, o lipsă de orice judecată, de orice liniște. Eram într'una din acele ore de rătăcire și de alurare când omul nu mai are conștiință de actele sale nici calea voinței lui.

»Rădical ușor învelitori'e cari acopereau corpul copilașului meu; le aruncau lângă picioarele leagănului, și îl văzui cu totul gol. El nu se trezi. Atunci mă dusei către fereastră, încetinel, încetinel; și o deschisei.

»Un val de aer înghețat se năpusti asemenea unui ucigaș, așa de rece că mă retrăsei dinaintea lui; și cele două lumânări pălpăiră. Eu rămăsei lângă fereastră în picioare, neștergându-mă în torc pentru a nu vedea celace se petrecea în dosul meu, și simțind fără încetare lunecându-mi pe frunte, pe obraz, pe mâni, aerul omoritor cari intra necontenit. Asta ținu mult timp.

»Nu gândeam, nu cugetam la nimic. De odată o tușă ușoară, făcu să mi treacă un fior de frică dela picioare până în creștet, un fior pe care l am încă chiar în clipa asta în rădăcina părului. Și dintr'o mișcare aproape nebună închisei repede fereastra, apoi, întorcându-mă, alergai la leagăn. Dormia mereu, cu gura deschisă, gol de tot. Atunci piciorușele; erau înghețate și i-le-a coperii.

»Inima mi-se întristă deodată, se sdrobi, de se umplu de milă, de dragoste, de iubire pentru sârmana asta filință nevinovată pe cari voisem să o ucid. Îi sărutai timp îndelung pe părul mătăsoș; apoi venii de mă așezai dinaintea fetei.

Mă gândem îngrozit, cu spaimă la acela ce făcurem, întrebându-mă de unde prinse vijeliile astea ale sufletului în cari omul pierde orice cunoștință a lucrurilor, toată stăpânirea ce este asupra-l și să făptuiește într'un fel de beție nebună, fără să știe ceia ce face, fără să știe unde merge, ca o corabie în timpul unei furtuni.

»Copilașul tuși încă odată, și mă simții sfășiat până în fundul inimii. Dacă are să moară! Dumnezeuule, Dumnezeuule! ce să mă fac eu.

»Mă sculai pentru ca să mă duc să-l văd ce face; și, cu o lumânare în mână, mă aplecai spre el. Văzându-l răsuflând liniștit, mă potolii, când el tuși pentru a treia oară; și simții o așa scuturătură, făcu o astfel de mișcare în napol, ca și cum ași fi fost turburat de vederea unui lucru îngrozitor, în cât lăsal să-mi cadă lumânarea.

»Îndreptându-mă după ce o stinsel, băgai de seamă că aveam tâmplele mulate de sudoare, de

acea sudoare caldă și înghețată în acelaș timp, pe cari li nasc sbuciumările sufletului, ca un fel de suferință grozavă sufletească, ca acel chin fără de nume cari este strașnic în fapt, arzător ca focul și ca gheața, străbătând prin oase și pielea capului.

»Și eu stătui până la ziuă a p'ecat pe fiul meu, potolindu-mă în timp ce era îndelung liniștit, și străbătut de dureri neînchipuite când o slabă tușă eșla din gură-l.

»Se deșteptă cu ochii roșii, gâtteleul horcăind, înfățișarea îndurerată.

»Când femela mea de casă intră, o trimisei pe dată să caute un doctor. El veni după o oră, și zise, după ce examină copilașul:

— »Nu cumva a răcit?

»Eu începui să tremur, cum tremură oamenii foarte bătrâni, și bălbăii:

— »Dar nu, nu cred.

»Apoi întrebal:

— »Ce are? E în primejdie?

»El răspunse:

— »Nu știu nimic încă. Mă voi reintorce în astăseară.

»Într'adevăr el se întoarse seara. Fiul meu petrecuse aproape întregă ziua într'o amorțire neîntreruptă, tușind dintr'un timp în altul.

»O pneumonie avu loc peste noapte.

»Și asta ținu 10 zile. Nu ași putea să spun ceace suferii în timpul acestor nesfârșite ore ce ne despart dimineața de seară, și seara de dimineață.

»El muri...

»Și după acela... după acela, n'am mai petrecut un ceas, nu, nici un ceas fără ca cruda a-

In cazul acesta ancheta nu poate fi privită ca reprezentând poporul românesc și partidul național și hotărârile ei nu pot îndatora pe membrii partidului. In astfel de împrejurări ancheta nu poate avea mari perspective de succes, presupunând chiar că guvernul e dispus să o convoace și că desbaterile ei ar duce la vre-un rezultat oarecare.

Presă guvernamentală primește și ea ideea anchetei cu generalități vagi sau cu ironii cinice, ca *Az Ujság*. Vom vedea ce o ieși din această cea mai nouă încercare.

Din partea noastră însă aflăm următoarele din izvor de încredere. Din Dr. Ioan Mihu a avut Sâmbăta și Lunea trecută convorbiri mai lungi cu contele Tisza și primul ministru Khuen și le-a expus păreriile sale. Condiția de căpetenie a unui compromis între unguri și români, după dl Dr. Mihu, este *garantarea existenței partidului național român*. Deși nu s'a prins încă la o înțelegere, domnul Mihu vorbind numai în numele său, totuș ne bucurăm mai întâi de faptul că prin știrea asta se desmint în mod categoric toate svonorile unei atitudini »moderate« sau mangriste a dlui Mihu. Ne bucurăm că guvernul și șefii lui au primit informații și din partea unui om nepreocupat care le-a expus lucrurile altfel decât le prezintă »moderații«.

O convorbire între contele Khuen-Héderváry, Tisza și Dr. Ioan Mihu.

Sântem informați, că la dorința ministrului președinte d. Dr. *Ioan Mihu*, mare proprietar în Vinerea, a avut acum Sâmbăta în 23 și Luni în 24 l. c. o convorbire mai lungă atât cu contele Khuen-Héderváry, cât și cu contele Stefan Tisza. D. Dr. Ioan Mihu și-a expus cu ocaziunea aceasta păreriile sale personale asupra asanării situațiunii politice a doleanțelor românilor din Statul ungar. D-sa a subliniat îndeosebi convingerea sa, că pentru posibilitatea unei eventuale înțelegeri împrumutate, dorită din

mintire, străpungătoare, acea amintire care roade, care pare că răsuflă este mîntea sfășind o și se mișcă din lăuntrul meu ca o fiară, rozînd închisă în adîncul inimii mele.

»O dacă aș fi înebunit!...«

Dl Poiel de la Voulte ridică ochelarii printr'o mișcare ce li era obișnuită când sfârșea cetearea unui contract; și cel trei moștenitori ai mortului se priviră, fără să poată zice un cuvânt, galbeni, nemîșcați.

După o clipă, notarul relncepu:
— Trebuie să distrugem asta.

Celalți doi plecară capetele în semn de consimțire. El ajunsese o lumânare, despărți cu grije filele cari conțineau periculoasa *mărturisire*, de filele cari conțineau hotărârile cu privire la bani; în urmă le ridică deasupra flacărei și le aruncă în cămin.

Și ei priviră folle albe mistuindu-se. Ele se făcură în curând un fel de grămăjoare negre. Și cum se mai zăriau încă niște litere cari se zugrăveau în alb, fata cu vârful piciorului, sfărma prin lovituri ușoare șgura de hârtie arsă, amestecând-o cu cenușa veche.

Apoi, se priviră încă tustrel câtva timp să privească aceasta, ca și cum s'ar fi temut ca talna arsă să nu sboare din cămin!

Const. I. Georgeccu.

ambele părți, între unguri și români, condiția cardinală este garantarea existenței și activității neîmpiedecate a partidului național român din Ungaria. Expunerile d-lui Dr. Ioan Mihu au fost luate la cunoștință binevoitoare din partea factorilor politici suspomeniți și se crede, că acțiunea politică din ches'iune se va continua.

Informația din »Pester Lloyd«.

Iată ce află *P. Ll.* dela un corespondent ocazional din Sibiu, cu data de 23 l. c.:

Am avut azi prilejul să vorbesc cu un înalt personaj al românilor din țară care mi-a spus următoarele:

Știrea că ne aflăm în fața unei consfătuiri între guvern și notabilitățile românilor din patrie este cel puțin *pretimpurie și nu este încă nici un motiv pozitiv care să admită presupunerea că ancheta va fi convocată*. Noi din parte-ne dorim asta în mod sincer dupăcum s'a spus și în ziarul local *Telegraful Român*. Este cea mai mare dispoziție de a se face un acord și un compromis cu poporul unguresc nu între noi numai, ci chiar și între oamenii politici opozanți. Ce l drept vicarul V. Mangra a fost mult atacat și este expus și acuma atacurilor pentru intrarea sa în partidul național al muncii dar motivul atacurilor este nu atât fondul politice, sale, ci o greșeală de formă. El a procedat cu totul pe răspunderea sa, în loc de a încerca să propuie în conferința electorală din Aprilie, schimbarea atitudinii politice pe care o crede de cuviință. Noi aici nu am contribuit la hotărîrea sa de a face politică guvernamentală, dar îl a-probăm *ulterior*. Dorința noastră e acuma ca guvernul să convoace o anchetă în care să fie nu arhivăreii noștri numai și alte notabilități ale popoului nostru, ci și oameni politici unguri de cele mai deosebite nuanțe. Numai guvernul ar fi chemat să ia inițiativa. Un caz de precedentă s'a creat prin consfătuirea pe care guvernul coaliției o convocase în anul 1906 în vederea alegerilor, care însă — lucru regretabil — a avut numai un succes parțial.

Ce spune presa ungurească.

Magyar Nemzet: Ziarul din Sibiu *Telegraful Român* care exprimă de sigur vederile mitropolitului *Mețianu*, pune în discuție idela ca guvernul să convoace o anchetă la care să participe archiereii români și notabilitățile, de altă parte oamenii politici unguri de toate nuanțele. Idela asta e completarea ideii ridicate de curând de d. Dr. E. Babeș, și o dovadă că cercurile românești mai serioase doresc cu sinceritate apropierea dintre români și unguri. În privința asta ei se întâlnesc cu dorințele ungarilor, din partea cărora Stefan Tisza și primul-ministru au făcut pasul cel dintâi pentru înțelegerea reciprocă. Românil pot fi siguri că dacă atmosfera favorabilă născută după inițiativa asta importantă va dăinui și va făgădui succese, *nici pașii celalți nu vor lipsi*.

Pesti Hirlap spune că mitropolitul *Mețianu* va merge în cursul săptămânii la Budapesta și va începe tratativele cu guvernul.

Világ spune că d. Dr. *Ioan Mihu* a sosit la Budapesta spre a începe consfătuirile cu contele Tisza și Khuen.

Az Ujság: »Idela mântuitoare de națiune, precum se învederează din fazele evoluției sale puse alături, destul de curând s'a făcut băsică atât de umflată, încât numai clipe o mai despart dela spargere. La ce fel de înțelegere se gândește organul mitropolitului din Sibiu sau inspiratorul lui? Se gândește poate la transplantarea programului partidului naționalităților în programul guvernului? Ei bine, dar cea ce din acest program e specific naționalist, nici odată nu poate fi a guvernului; iar cea ce nu e specific naționalist, nu poate să fie atât de prețios încât un guvern care stă pe bază națională unitară să mai primească pe deasupra și partidul naționalităților!

Și cine e acea »individualitate îndrumătoare care vorbește din Sibiu peste Budapesta—Sibiu? Conduce oare această individualitate numai în afară de sine și altcineva, sau i ar plăcea numai să conducă? Spre pildă guvernul, politicienii naționaliști și alți politicieni?

Cât știm noi, guvernul nu s'a ocupat și nu are de gând să se ocupe cu planul unei astfel de conferințe de împăcare, și până acuma nu s'au gândit măcar la idela unei astfel de conferințe?»

O nouă catastrofă națională

Inundații în Solnoc Dob'ca. — Comunele românești pustite. — 42 de morți.

Încă nu s'au închis ranele rămase în urma urgiei elementelor ce s'au deslănțuit deasupra Bănătuului, și azi primim vești de spre o nouă catastrofă națională care a început să se cercat ținuturile românești din comitatul Solnoc-Dobâca.

Catastrofa aceasta nu e atât de mare — ce privește dimensiunile și pagubele — ca cea din ținuturile bogate ale Bănătuului în rezultatele ei finale e însă poate și mai îngrozitoare, fiindcă de data aceasta elementele dușmane s'au deslănțuit deasupra unui ținut sărac..

De Duminecă seara s'a sălășluit jalea dâncă în multe comune din comitatul Solnoc Dobâca. Ploile torențiale din zilele de urmă au umflat riurile; un nou potop s'a pornit Dumineca seara le-a făcut să exundeze și apele au rupt zăgazurile, a sfărmat podurile, au intrat în case, pustindu-le tot ce li-se punea în cale și înghițind multe jertfe de om.

Mai îngrozitoare a fost catastrofa în comitatul Becleanului. Râușleț *Ilișina* a crescut potop și s'a revărsat peste comunele de pe calea lui: *Dobric, Spermezău, Ciceu-Hășmaș, Ilișina și Uriul de-sus*, dintre care cele patru dintâi sânt comune curat românești, cea din urmă locuită în majoritate de unguri.

Mai mult au suferit comunele *Dobric* (cu 463 locuitori, dintre cari 441 români) și *Spermezău* (cu 1352 locuitori, dintre cari 1132 români), cari au fost pustite aproape cu desăvârșire.

Noua veste tristă va umplea de jale toate inimile românești, cari — sântem convinși — că nu vor întârzia să vină într'ajutor fraților nenorociți din Solnoc-Dobâca..

Iată telegramele ce le primim:

Cluj, 26 Iulie. Duminecă seara, cătră orele 10 o ploale torențiale s'a revărsat peste ținuturile de mează-zi ale comitatului Solnoc-Dobâca, pustind comunele din valea râulețului *Ilișina*. În urma ploilor mari, de pe munți și dealuri, s'a adunat potop inundând comunele din jur. Râușlețul acesta vara de obicei e sărac în apă numai primăvara, când se topește zăpada, creștând puțin.

Acum râul a crescut rapid, inundând comunele *Ilișina, Ciceu-Hășmaș și Uriul-de-sus*, sfărmaș podurile și spărgând zidurile. Ulțiile sânt ca lăcări de ape, câmpurile lacuri întinse. Multe ca-

Gulere și manșete mai frumos curățeste fabrica de spălat cu aburi

UNIÓ

Kluj—Kolozsvár, Ferencz József-út 102. Telefon Nr. 395.

Lucrările din provincă dacă trec peste 5 cor. le retrimite franco.

s'au prăbușit, altele au rămas cu pereții crăpați și amenință să se surpe. Pagubele sânt enorme. Rodul încă neseccat al pământurilor e nimic; nenumărate vite au pierit în valuri.

În Uriul-de-sus, comună unghurească, podul a fost dus de apă chiar în clipa în care învățătoarea Farkas Ilona și soră-sa voiau să treacă peste el, pentru a se refugia pe celalalt țărm mai ridicat al râului. Amândouă au dispărut în valurile turburte și numai a două zi au fost descoperite, după ce apele se retrăsese.

Pe alocuri apele au stricat și drumul de fier, spălând tot pământul de supt șine. Comunicația în multe locuri e întreruptă.

20 de morți.

Cluj, 26 Iulie. Mai mult a suferit Dobâcul-Mare. Până luni seara au fost găsite 14 cadavre. Numărul înecaților e însă mult mai mare. Nu se știe de asemenea de soarta unui însemnat număr de oameni curi s'au refugiat din comună.

Acțiunea de salvare.

Deș, 26 Iulie. Subprefectul comitatului Solnoc-Dobâca, Bándy György, aflând despre catastrofa a plecat îndată luni dimineața în comunele bătălie, pentru a supraveghia munca de salvare.

42 români înecați.

Belean, 26 Iulie. (Telegramă particulară a Tribunei.). Catastrofa e mult mai mare decât s'a crezut la început — Potopul îngrozitor s'a descărcat mai ales asupra a două comune românești Spermezău și Dobric, pustiindu-le aproape cu desăvârșire. Valurile au dus cu ele case întregi, sfărâmand toate podurile. Comunele prezintă o priveliște îngrozitoare și acum după retragerea apelor.

Până acum s'au găsit 42 de cadavre, toți români. Numărul exact al dispăruților nu s'a putut încă constata. Pagubele sânt imense, mizeria e mare. Poporul, și altminteri sărac, și a pierdut tot avutul.

Suspendarea definitivă a apariției ziarelor „Lupta” și „Poporul Român”.

Delegațiunea comitetului național pentru redactarea ziiarelor partiaului a luat în sfârșit o hotărâre energică: a confirmat în mod definitiv suspendarea ziiarelor „Lupta” și „Poporul Român”. Din declarația ce publicăm la vale reiese, ce-i drept, că delegația a mai continuat tratativele cu Birăuț și că, prin urmare, nu a fost indispus de a relua relațiile cu el. Dar, oricum, ne bucurăm de hotărârea luată și nu putem decât să o aplaudăm.

Este foarte regretabil că partidul a trebuit să ajungă cu Birăuț la proces pentru dreptul de proprietate al ziiarelor sale proprii. Se dovedește cu câtă ușurință s'a lăcrat, iar acum greșeliile se răzbună..

Iată comunicatul pe care sântem solicitați să-l publicăm:

În chestia redactării și a publicării ziiarelor „Lupta” și „Poporul Român”, am făcut tot ce se putea pe cale pașnică, pentru asigurarea dreptului de proprietate, precum și pentru scutirea lor de orice ingerințe ne-

competente, — având în vedere mai presus de toate interesele și cinstea cauzei naționale.

Dupăce însă demersurile pașnice n'au avut rezultatul dorit, s'au făcut pașii legali pentru asigurarea dreptului de proprietate și editură. Iară până când ne va succede să validăm aceste drepturi ale partidului național-român și să-i asigurăm dreptul exclusiv de dispunere în ce privește redactarea și publicarea foilor declarăm că,

Delegațiunea de redactare a comitetului central menține suspendarea publicării numitelor ziiare.

Aducem la cunoștința onoratului public cititor că dacă, cu toate acestea, se va continua în mod abuziv publicarea ziiarelor numite, aceste nu sânt a se considera ca organele partidului național român.

Budapesta, 26 Iulie n.

Delegațiunea de redactare
a comitetului partidului național român
și a clubului deputaților
naționali

ss. Dr. Aurel Vlad. ss. Dr. Vasile Lucacl.

Ce zic confrății din Lugoj, mai stau la pândă?

Cronică pedagogică.

Părerii cu privire la planul de învățământ oficial.

IV.

Cu privire la rugăciuni observăm, că s'ar mai fi putut lua una-două pe lângă cele fixate, cu atât mai vârtos cu cât în școlile noastre se spun câteva rugăciuni frumoșele, ușoare și scurte, foarte potrivite pentru elevii anului întâi. Sântem de părere că »Tatăl nostru« să se ia numai în anul al doilea sau al treilea, și la nici o întâmplare în anul întâi. Rugăciunea domnească nu poate fi înțeleasă de elevi, fără a fi cunoscut o parte măcar din istoria dezvoltării religioase a omenirii, din care se vor putea scoate atributele lui Dumnezeu, cunoscând aceste atribute, elevul va înțelege pentru ce trebuie să se roage lui Dumnezeu, și pentru ce trebuie să spună tocmai »Tatăl nostru«, al cărui cuprins îl va pătrunde în chip limpede mai ales când el va fi adus în legătură cauzală cu cel ce l'a rostit în predica de pe munte. Asta înseamnă nu numai că te conformezi legilor psihologici infantile, dar că urmezi și principiului concentrației care duce la o concentrație a conștiinței elevului, concentrație de neapărată nevoie pentru a crește oameni dintr'o bucată.

Planul sășesc atât de pedagogic, pune »Tatăl nostru« numai în anul al treilea, pe când cel greco-catolic, urmând principiilor pedagogiei sale speciale, îl dă firește tot pentru anul prim, mai adăugând ca o ironie și »Născătoarea de Dumnezeu și împărate ceresc«

La noi există și stăruie mereu convingerea greșită că religiozitatea e legată de numărul mare al rugăciunilor pe cari le știe torăi cineva. Țărani noștri cer ca copiii lor să știe rugăciuni multe și socotesc în consecință numai pe acei învățători harnici și vrednici de laudă, cari mecanizează mai multe rugăciuni cu elevii. Și am chiar cunoscut învățători, cari aprobaseră aceste inepții. Ei bine, noi trebuie să explicăm țărănilor, că avem o pedagogie a oamenilor de știință, cari știu ce fac, și care e singură normativă pentru

noi, că deci nu ne putem lua după poftele tuturor nepricepuților și neorientaților, în chestii atât de dificile ca cea a educației.

Anul al II-lea.

Pentru anul acesta, planul fixează Testamentul vechiu întreg. Aici trebuie să ne oprim puțin.

Autoritățile noastre școlare, îndată la ivirea și intrarea în vigoare a odioasei »lex Apponyi«, au văzut în aceasta, cu drept cuvânt, o tendință diabolică și vicioasă de a sugruma cultura noastră religioasă și națională. Trebuiau deci, în mod inevitabil, se caută o formulă prin care ar putea paraliza măcar în parte, această primejdie. Și fiindcă între studii singură religia în care intră și istoria bisericească și limba română, au fost considerate ca mijloace efective pentru apărarea sufletului românesc, au sporit peste măsură materia din religie, impunând întregul Testament vechiu și nou, crezând că în felul acesta vor salva cultura națională. O măsură aceasta pe cât de greșită în concepția ei pedagogică, pe atât de primejdioasă în urmările ei aproape dezastruoase.

A crede că elevul e cu atât mai religios, cu cât își știe depăna papagalicește mai multe istorisiri biblice, e o părere nu se poate mai regretabil de falsă. Adevărata religiozitate e aceea care rezultă din o pătrundere sănătoasă în fondul moral al întâmplărilor biblice, și care pătrundere îi dă apoi elevului prin abstracție sau în mod empiric, convingerile cari alcătuiesc judecata sa morală, clară și motivată, și cari îl determină în mod logic nu legislativ, fiindcă e conștient de principiile etice cari o cer, să-și aducă totdeauna în perfectă armonie faptele sale cu această forță psihică, care e judecata morală.

La nici o întâmplare însă, nu se va ajunge la aceasta prin mecanizarea povestirilor biblice, căci o mecanizare e inevitabilă, îndatăce planul cere în anul al doilea întregul testament vechi. A pertracta materia aceasta vastă după principiile psihologiei pedagogice în cursul unui an, care la noi variază între 6—9 luni, e o formidabilă și categorică imposibilitate. Pentru a împlini cerințele planului, trebuie deci să iei calea nefastă a mecanizării. Că ce primejdie enormă e în acest metod »pedagogic« (!?) antidiluvian, e de prisos s'o mai dovedesc.

La noi se potrivesc acum nu se poate mai bine cuvintele pedagogului Leutz, care spunea că »din învățământul religiei de multe ori să propune prea mult; capul e săracul, pe care-l avem mai mult în vedere și mai puțin inima; atâta se memorizează și se catechizează, încât spiritul copilului nu-și primește nici liniștea, nici claritatea dorită.

În actuala situație a școlilor noastre, când fiecare clipă ne este îndoit de scumpă, fiindcă cele mai prețioase ore ne sânt confiscate de limba unghurească, trebuia să se procedeze tocmai invers, decât cum s'a procedat la alcătuirea planului de învățământ. Principiul pedagogic *non multa, sed multum*, n'a avut nicidecum o mai mare importanță pentru noi, decât tocmai acum, când a fost cu desăvârșire călcat în picioare. Întâi pentru că acest *multa*, pentru care planul are un prisos de dragoste extraordinar de potențat duce, dupăcum am spus, la mecanismul gol, ucigător de spirit și voință, crescând niște papagali regretabili, și prin aceasta făcând din școală o instituție de nutilare și timpire sufletească foarte odioasă și nenorocită. Al doilea pentru că în împrejurările de azi tocmai *multum*, ni-se impune în forma celui mai categoric imperativ. Noi tocmai fiindcă vremea ne este atât de scumpă, nu putem să ne gândim la *multa*, ci potrivit vremii dușmănoase care ne paște, trebuie să dăm elevului ceea ce-i necesar, frumos și folositor, să-i infiltrăm în suflet un adânc și puternic sentiment *religios și național*, și să dezvoltăm în el puterea de energie și de voință unitară, și o însuflețită dragoste de viață și de sufletul românesc în toate manifestările lui.

(Va urma).

Albert Dobó,

giuvargiu, Kolozsvár, Mátyás király-tér 15.

(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).

Prefăcând și asortând de nou magazinul de clasornice și giuvaricale
al lui ► Husznik János ◀ îl continuu eu.

Mare deposit de clasornice și giuvaere și articole de argint veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc după comandă medicală.

Discuția indemnității

— Sedința de Marți a Camerii. —

Proiectul de indemnitate a fost votat atât în discuția generală cât și în discuția pe articole.

Camera a intrat numai decât în discuția proiectului despre contingentul recruților care, fără îndoială, va fi de asemenea votat în 2—3 zile.

»Părinții patriei« abia așteaptă să și înceapă vacanțele, de cari atât de puțin s'au învrednicit.

Sedința se deschide la orele 10 și 20 m. Se continuă discuția indemnității.

Mádi-Kovács János (justhist) combate proiectul.

Hieronymi (ministrul de comerț) îl ia în apărare și polemizează cu discursurile rostite până acum.

Apoi se procedează la votare. Proiectul e primit cu mare majoritate.

La discuția pe articole iau cuvântul **Désy Zoltán** (kossuthist), **Sümeği Vilmos** (justhist) și **Holló Lajos**, cărora le răspunde **Hieronymi**.

Proiectul de indemnitate se votează apoi și pe articole.

Baronul **Solymossi Ödön** prezintă proiectul despre contingentul recruților.

Tóth János (kossuthist) și **Bakonyi Samu** (justhist) îl combat.

Sedința se ridică la orele 3 și 1/4.

Căutarea paternității.

(D. Anton Bărdescu, unul dintre cei mai distinși doctoranzi în drept din Paris, ne trimite următorul interesant articol, într-o chestie care pasionează acum toate straturile sociale din Franța. D-sa ne-a făgăduit și mai departe colaborarea la »Tribuna«. *Tristan.*)

Principiul stabilit de legiuitorul francez în articolul 340 și tradus de legiuitorul român în art. 37, care oprește căutarea paternității cu o singură excepție relativă la răpire, a venit luna trecută în discuția senatului francez. Această chestie care a făcut să curgă, zice Victor Marquerite unul din protagoniștii mișcării pentru aprobarea art. 340 fluvii de cerneală și torrente de lacrimi, a fost reluată cu calm de înalta adunare, care a ascultat și aprobat pe apostolii de profundă și neobosită convingere a căutării paternității. D-nii Bérenyer și Gustave Rivet. D-nii Cazot care a contribuit altădată la căderea unui proiect similar, Guiller, Louis Martin, adversari hotărâți până acum, dau tot concursul proiectului de lege.

Senatul aprobând principiul, a rezervat discuția mai dezvoltată pentru o a doua deliberare.

Iată un principiu de ordine juridică în ajun de a fi răsturnat. Vechiul drept francez nu cunoștea acest principiu. Nu putuse să-l moștenească din dreptul roman, în care — deși chestia e mult discutată — se recunoaște că copilul natural avea o situație destul de favorabilă. Principiul s'a elaborat încet, ca o reacțiune în contra șantajurilor și a spoliatiunilor monstruoase, care deveniseră dacă trebuie să credem pe Bigot du Preamenau flagelul societății. Primul proiect de cod. civil care n'a putut să treacă din cauza rezistenței Tribunalului oprea căutarea paternității »non avonée«. Aceste cuvinte care ar fi fost suficiente să dea jurisprudenței posibilitatea de a stabili un regim mai tolerabil, au dispărut din Cod. Fi-va oare efectul vreunei greșeli sau rezultatul urei poleonice contra femeilor și bastarzilor? Dl Giranad s'a silit să lămurească fără să poată, acest mister. Astfel era lăsată la generozitatea tatălui soarta femeii abandonate și a copilului. E imposibil zice Violet ca un legiuitor să lipsească de a cunoaște mai naiv sau mai perfid lașitatea sufletului omenesc.

Această ordine juridică însă, stabilită și impusă de legiuitor se baza pe un principiu de nedreptate socială. Intre ordinea juridică și conștiința colectivă se angajează o luptă. Jurisprudența, organul nevoilor sociale, se silește să corijeze nedreptatea legii. Conștiința de faptul că dreptul nu poate governa de cît supunându-se adoptându-se, cum cere dl Saleille nevoilor, intereselor, conștiinței sociale cari se modifică continuu, ea impune autorului responsabil despăgubiri cînd în baza art. 1382, cînd validînd angajamentele pe care tatăl copilului le ia printr-o simplă promisiune de a da o subvenție copilului.

Ca ori-ce sistem de tradiții și de interese care constituiesc o societate, principiul pierde sub lovitura noilor nevoi, a unei conștiințe colective mai delicată.

Spiritul de conservare care la toate epocile opune rezistență progresului, se grupează împrejurul principiului atacat. Astfel dela proiectul de lege depus la Senat de domnul Bérenyer în 1883 și la Camera de domnul Rivet, toate proiectele de lege a dlor de Belcautel, Foucher de Careil, Scholcher la Senat, a domnului Arthur Groussier la Camera, au fost sau respinse sau lăsate în cartoanele Parlamentului.

Dar, ștearsă dela ordinea de zi a parlamentului, chestiunea cum zicea Presseusé, nu putea fi ștearsă din conștiința publică. Mișcată de elocuența poezilor ca Victor Hugo, a dramaturgilor ca Dumas-fiul, ia condamnă pe seductor. Juriul achită regulat infanticidul și avocatul, și în indulgența lui nu trebuie văzut un semn de slăbiciune ci un blam adus lașității celui ce se adăpostește sub nedreptatea legii. În numele dreptului femeii și al copilului s'a cerut mereu abrogarea acestei »tache boneuse de dur privilège aux vices de l'homme«. Se iau toate măsurile contra șantajului de care se tem oamenii înțelepți. Dela cazul de răpire, admiterea căutării paternității e întinsă la cazul de viol, de abuz de autoritate, de promisiune de căsătorie, de mărturisire a paternității, care poate rezulta dintr-o simplă scrisoare, din atitudinea pe care părintele a avut-o față de mamă sau copil. Nici o teamă contra căutării abusive: grele pedepse izbesc pe femeia care a pretins o paternitate falsă. Se dau toate garanțiile egoismului individual. Înainte de a veni înaintea tribunalului pretenția e examinată de o jurisdicție de primul grad care cercetează admisibilitatea acțiunii. Dar cînd îndoiala nu mai poate exista, responsabilul e lovit: vor fi câteva ușurînțe tinerești izbite, dar în același timp vor fi vindecate multe nedreptăți, în urma cărora o treime din numărul noilor născuți parisiensi sînt pe drumuri și n'au tată, pe cînd celibatarul al cărui panegiric îl face în Le Figaro d. Vandérem și pe care legea Lannelongue vrea să-l oblige să se căsătorească, este sărbătorit, căutat, admirat.

Paris, 11 Iulie 1910.

Anton Bărdescu.

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 26 Iulie n. 1910.

Ne omoară cu dragostea. Guvernul unguresc ar vrea ca orice preț să fericească nenorocitul Bihor și-i oferă cincizeci de mii de volume de literatură iudeo-maghiară pentru înființarea de biblioteci rurale. A fost mare disolația însă cînd guvernul a primit rapoartele dela pretori, în cari i-se spunea că comunele nu doresc să aibă bibliotecile oferite, căci abia câte doi locuitori dintr'o comună știu scrie și citi. Sîntem siguri că cu totul altul ar fi fost rezultatul, dacă în schimbul culturai cu intenții păcătoase prin care guvernul ar vrea să siliască Bihorul li-s'ar fi oferit locuitorilor mijloace pentru îmbunătățirea traiului, fără care nu poate exista cultură, n'ar fi întinpinat refuzul brusc de care a avut parte. Poporul însă cu toată sărăcia lui a înțeles gîndul ascuns de darul acesta și s'a ferit să-l primească, dînd prin aceasta probă de cea mai frumoasă demnitate națională.

— **Volnicii jandarmerești.** Din Blaj ni-se scrie: Sîmbătă în 22 l. c, se plimbau seara după orele 10, 4 tineri universitari pe strada principală a Blajului. Cînd ajung conversînd liniștiți înaintea casei profesorului Murășanu, li întîmpină doi jandarmi cu sudălmii și zblerete făcîndu-i oameni de nimica și poruncindu-le să se »care« acasă. Voind tinerii să se legitimeze, jandarmii și-au îndreptat armele cătră ei, urlîndu-și din nou cu atîta putere »porunca«, încât ei, păzitorii ordinii au trezit întreagă strada. Intrăceea și d-șoara Murășanu deschise fereastra și văzînd situația în care ajunseră tinerii, și dimpreună cu ei fratele d-sale, colegul lor, care încă eșise la poartă, li invită pe toți în lăuntru și tremurînd de agitație le cîntă la pian un »Deșteaptă-te Române«, răsunător pînă în depărtări, ca cei cari s'au trezit din somn la urletele sălbatice ale jandarmilor, să aibă cel puțin atîta satisfacție...

Duminecă, în 24 l. c, jandarmii și-au continuat

isprăvile. Profitînd de împrejurarea, că Dumineca fetele și feciorii se adună la joc și la povești pe promenadă, — au confiscat peste 20 de brîuri și frunze tricolore. Intrebat locotenentul de jandarmi că pe baza cărei legi ori ordin despoșeză pe oameni de îmbrăcămîntea lor, a răspuns cu simplitate rece că pe baza unor legi foarte vechi din 67 și 85. la întrebarea că o fac într'adevăr pe baza unor legi atât de vechi, cum de nu s'au aplicat acestea pînă acum, dădu răspunsul că, cu atât mai mult toș le vor aplica de aci încolo! E de notat că chiar acum, cînd jandarmii, și-au reînceput activitatea binefăcătoare cu mai mare zel, se află la Blaj și un colonel de jandarmi, care întreg zlua a petrecut-o cu sublocotenentul, care a dat răspunsurile de mai sus.

În contra amînduror cazuri de abuz de putere va face d. Dr. Iuliu Maniu arătare la comitatul din Cluj.

Din Dacia română ni-se scrie: În Dacia română de lângă Sebeșul-săseșc, Dumineca trecută (26 Iulie n.) era să se țină 2 prelegeri populare la cadrele secției Sebeș a »Astrel«. Totul era aranjat și anunțat de bună vreme. Cînd colo ne izbîzim că s'a dat ordin cu o zi înainte, să nu se permită nici unui străin (înțelege român călător rar mai ales) intrarea și petrecerea în comună fără permisiune dela pretură. Jandarmii, creștinii noștri pînăci, ne-au alungat din comună fără multă discuție.

De altfel dela alegerea de deputat din comitatul prefectul din Aiud și protopretorul din Vințu de Jos asediat comuna aceasta ca și pe alte comune românești din acest cerc. Prin jandarmi oprimărilor ce convenire și întîlnire chiar și a locuitorilor din comună. Nu se îngăduie nici să se tezezi pe cineva din comună, nici să ai afaceri cu comuna fără voia dată în scris a preturii.

Și tot păratul, pe care voesc să-l ispășesc chipul acesta este că au votat cu Dr. Iuliu Maniu și nu și au dat voturile birurilor guvernamentale Maior, care are o mare proprietate în comună.

S'au făcut protestările cuvenite contra acestor scârboase proceduri volnice.

— **Pentru inundații din Bănat.** Pentru inundații din Bănat, nișterii artiști, dnii Bănuț, Crișan și Măruș au trimis la adresa P. Sfinției Sale Episcopului Dr. Miron E. Cristea suma de 300 cor. 84 fil. venitul net al concertului dat la Lugoj, în folosul inundaților bănățeni. Fapt generosă se laudă de sine.

— **Post de medic.** În cercul Tălmaciu comitatul Sibiului, este vacant postul de medic în cercul. Terminul de concurs expiră cu sfîrșitul Iulie n. Aviz celor interesați.

— **Școală particulară de fete** în Arad. Aducem la cunoștința on. public, că Doamna Ludia Secula născ. Truța primește în școală particulară în Arad, eleve, cari au terminat școlile civile, pentru un curs complementar, la care aparține cusutul de haine și lîngerii, limbi străine și științe superioare.

Adresa pînă la 1 August Sibiu, Wiesengasse Nr. 4.

— **Pentru Birăuț.** În numărul de azi al »Tribunei« Birăuț ne face o amenințare grozavă: că d-șoara publica niște »documente« prin care va dovedi un lucru mare, precumcă noi l-am atacat și înlomniat fără să cunoaștem istoricul conflictului său cu redacția »Luptei«. Apoi, mai întîi, noi primim dela corespondentul nostru care l'omnisiți asigurarea prealabilă că Birăuț a făcut o mare infamie. Cunoscînd pe Birăuț, nu mai era nevoie să ghicim că incorectitudinea este de partea jandarmilor iar faptele au confirmat bănuiala noastră dela Somăm însă pe Birăuț să publice documentele are pe de antregul. Atunci vom mai vorbi...

— **Apel cătră oficiile parohiale** din Arad. În urma recercării comitetului parohial din

pentru a da seamă de rezultatul colectelor distribuite oficiilor parohiale, venim din nou a ruga Onoratele Oficii parohiale, cari au primit, și nu ne-au retrimis încă »apelurile« pentru a colecta de la creștinii mărinimoși pe seama nouă înființării bisericii din Conop să binevoiască a ne le retrimite, cu, sau fără rezultat. Apelăm însă din nou la creștinii cu dare de mână, și cu inimi nobile și-i rugăm ca să ne tîndă o mână de ajutor prin obolul lor benevol, — fiind lucrul cu zidirea bisericii abea la jumătate, iar capitalul de edificare deja consumat. *Epitropia parohială gr. or. rom. din Conop.*

Cea mai nouă violare a guvernului. Guvernul a mai pus o proptea la opera hodorogită pentru salvarea ideii de stat, cu noul său ordin, prin care detrage debitul postal pentru »Harta României și țărilor băștinașe« de Gr. Bejan.

O actriță și un călugăr. Una dintre actrițele cele mai favorite ale publicului spaniol Soledad Sosallo, a mers zilele trecute însoțită de compozitorul Calleja la biserică »Madonei« din Saragossa. Un călugăr însă a oprit-o să intre sub cuvânt că ar fi îmbrăcată necuviincios, de fapt însă nu i s'a permis să intre pentru că susținuse un rol într-o piesă anticlericală. Actrița a plecat jignită biserică și a reclamat cazul procurorului. Faptul a fost adus și în cameră și prin-ministrul și-a exprimat părerea de rău pentru cele întâmplate.

Călătoria lui Zeppelin la Ischl. O telegramă din Berlin anunță că la Friedrichshafen se fac mari pregătiri pentru călătoria lui Zeppelin la Ischl care va avea loc în cursul verei.

Călătoria la Viena, cum se proiectase mai înainte, a fost scoasă din program și s'a preferit cea la Ischl, care e și mai scurtă și unde se va prezenta M. Sale cu ocazia aniversării de optzeci de ani.

Nolșvourul despre arhiducele Johann Orth. De când s'au făcut demersurile de lipsă pentru declararea de mort a arhiducele Johann, de nou au început să curgă diferite versiuni despre el, unul susține și azi că trăește și e în America unde stăpânește o avere frumoasă. Nime însă nu se poate orienta în labirintul acestor legende, unele mai fantastice decât celelalte. Insuși ziarul »Courrier Européen« din Paris publică un articol, reproducând și de »Matin«, în care se scriu lucruri interesante și după cât se spune, din isvor vrednic de încredere.

— Arhiducele Johann e în Brazilia — zice unul din ziar — și nu de mult a făcut o călătorie în Londra și Paris. Chiar anul acesta pe la începutul lui Februarie petrecea într'un otel din Paris sub numele de baron Otto. La Paris arhiducele venise în câteva procese ale sale, ca să și consulte avocatul, cu care apoi a plecat la Londra și de aci în America de nord. Că de fapt »baron Otto« e identic cu arhiducele Johann, o probă e întâlnirea cea avut la Londra cu contele de Marull și profesorul Nedal care fusese și la curtea din Viena și la recunoscut.

Avocatul, cu care a plecat arhiducele a fost și în Viena, tocmai pe când se începuse acțiunea de a declara de mort pe arhiduce. Avocatul a spus că arhiducele nu e contra acestei acțiuni din contră, îl vine și lui la socoteală, totodată a zis că știe și azi unde petrece arhiducele.

Mare catastrofă pe mare. Se anunță din Tokio că vaporul Tecuiremier care circula între Kobe și Dalny s'a cufundat noaptea trecută în apropierea coa-

stei coreane, îngropând cu sine cei 246 de călători ce se aflau pe bord. Patruzeci dintre ei au fost salvați, ceilalți s'au înecat. Pentru căutarea victimelor au fost trimise mai multe vapoare de război.

O nouă descoperire literară. Profesorul de sanscrită, dr.-ul Heinrich Lüders, din Berlin, membru de curând al Academiei de știință în locul lui Richard Fischel, a făcut o descoperire însemnată. Intre manuscriptele ce dr.-ul Albert le Coq a adus din Turfan (Asia centrală) a dat peste o scenă din drama scrisă în limba sanscrită și în dialecte indiene, cu 500 de ani înainte de cele mai vechi drame ale lui Kalidasa.

Înțelege oricine rostul ce are descoperirea atât pentru limba sanscrită cât și pentru istoria culturii.

La fondul Andrei Baron de Șaguna pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor, al Reuniunii meseriașilor sibieni, au intrat următoarele sume: Nicolae Vlad Stezar fiul adoptiv al mult regretatului membru onorar Constantin Stezar (Jina) transpune legatul (primul legat făcut reuniunii) de 100 cor.; Lazar Hedu, sodal zidar, 20 bani; Gheorghe Zaharie, măestru pantofar (Hațeg) 1 cor.; Dr. Nic. Balan, prof. semin. 20 bani; Paraschiva Morariu și d. soara Paraschiva Mohan 1 cor.; Dr. Onisifor Ghibu, inspector școlar arhid. 20 bani; Ioan Bota, învățător (Cetea), 10 bani; diferența colectei pentru cununa depusă pe cosciugul mult regretatului Dem. Cunțanu (Săliște) fost membru onorar cor. 355 și Vic. Torțășanu, prezident 10 bani.

Noul proprietar al otelului »Crucea albă.« Zilele aceste »Crucea albă« unul dintre principalele oteluri din Arad care era proprietatea d. nei Ortutay, a fost cumpărat de »Banca agricolă Arad-Cenad«. Noul proprietar va prefăce cu totul localul, ridicându-l la trei etaje, de asemenea cafe-neaua va fi mărită și aranjată după toate cerințele moderne. Dinspre strada Francisc Déak se va face o splendidă sală pentru festivale, iar numărul camerilor va fi urcat la o sută. Tot se va reforma, numai arăndașul va rămânea tot cel vechi.

Atentatul contra lui Maura. Atentatul săvârșit zilele trecute contra fostului ministru președinte Maura, l-a servit foarte mult politicește, căci toate zărele reacționare îl aduc elogi și în curând va fi pe deplin sănătos, căci rănile se vindecă repede. Atentatorul zace sub pază mare în celula rece și întunecoasă unde fiecare zi i-se ia interogatoriul. S'a dovedit, deși nu cu siguranță că atentatorul nu face parte din nici o societate reacționară, ci a săvârșit faptul la indemn spontan.

Greva la trenurile din Canada. Impiegații căilor ferate cari s'au pus în grevă, după cum se telegrafează din Southbend, au încercat în mai multe rânduri să strice linia și să scoată locomotivele de pe șine ca să împiedece comunicația pasagerilor. Direcțiunea societății a cerut telegrafic armată pentru a putea preveni eventualele turburări, guvernul însă a refuzat trimiterea trupelor și-a dat ordin autorităților locale pentru a lua în apărare instalațiile căilor ferate.

Moartea tragică a unui student român. Joi la orele 2 d. a. a avut loc în Hațeg înmormântarea studentului în drept Plus Ianza, fiul primprefectului român din Petroșeni. Ceremonia religioasă a fost oficiată de vicarul Dr. Radu, asistat de o numeroasă suită de preoți.

Era o jale mare și o durere fără seamăn. Despre tragica lui moarte se spune, că era un student sărguincios și s'a jertfit prea mult. Noaptea nedormite, oboseala prea mare l-au zdruncinat puterile. Astfel din prea sburdalnic a devenit deodată melancolic, iar dela un timp a început să fie și nervos.

Părinții neliniștiți de dispoziția fiului lor, au decis să-l supună unui examen medical. Dim-

preună cu tatăl său a mers zilele trecute la Sibiu. Au închiriat o odăie în catul al doilea la otelul »Impăratul Romanilor«.

Plus din zi în zi devenia din ce în ce mai neliniștit. Luni d. a. în decursul unei conversații cu tatăl său — la masă, dintr'odată a răcnit puternic și a început să sară prin odăie, când spre tatăl său, când spre fereastră. Sărmanul *inebunise*.

Tatăl văzând ce are să se întâmple, îngrozit peste măsură a început să strige după ajutor. Înzădar au fost toate. N'a venit nimeni. Tânărul s'a repezit la tatăl său cu o putere întreită a apucat puternic grumazul tatălui său și l-a izbit în genunchi ținându-l apăsător.

Tatăl s'a zbatut să scape în speranța, că o să i succedă să-l îmbrățișeze bine pentru a-l mântui de catastrofă, care s'a putut încunjuura.

A sărit din nou cu putere pe fereastră și și-a dat un mare avânt în stradă. Tatălui i-a succedat să prindă un picior al feciorului său, dar nu l-a mai putut trage îndărăt, căci se sbătea în jos cu putere mare. Nenorocitul părinte desperase strigând după ajutor, dar ajutorul nu se livra de nicăieri. Și slăbise de tot puterile, nu l mai putea nici ține, nici să-l tragă încărât.

În cel din urmă moment, când o întorsătură a piciorului a adevărit, că tinerul ar voi să se tragă îndărăt pe fereastră, dar înzădar a fost, în dureroasa clipă — cea din urmă încercare a lui. Ar mai fi voit să mai trăiască! Tatălui l-au pierit toate puterile, cu toată dragostea lui de părinte, în sfârșit nu l a mai putut ajuta.

L a scăput dela o înălțime de 17 metri în mijlocul trotuarului. Și-a rupt artera principală dela grumaz, scurgându-se tot sângele.

O sbatere ușoară din mână — în semn de *veșnic adio* celor prealubiți, a fost cel din urmă semn de viață.

Sfârșitul tragic al frumoasei vieți a tinerului a mahnit adânc pe toți, cari l-au cunoscut. Fie-i țărina ușoară și somnul dulce și lin. *Ach. P.*

Catastrofa unui vapor. Sâmbătă noaptea s'au ciocnit două vapoare pe râul Havel, (un afluent al Elbei) Siegesfürst și Babelsberg. Cel din urmă, pe care se aflau membrii unei societăți de gimnastică, s'a cufundat cinci minute după ciocnire. Mateloții celui alt vapor au scăpat toți pasagerii de pe vaporul cufundat. Catastrofa s'a întâmplat din cauza pilotului ce sta la cârmă, care contra ordinului, deși vaporul lui era cu mult mai mic, a încercat să încunjure vaporul Siegesfürst.

Hoți și reți. Clienții marilor case de joc din stălnătate au rămas de multe ori mirați în fața sumelor enorme de bani cari sânt încredințați crupierilor atât de rău plățiți. Nimeni nu și-a dat însă seamă supt ce controlă severă stau aceștia și cu toată controla se întâmplă furturi însemnate la mesele de joc. Au fost prinși mai mulți crupieri cari acolo aveau câte un buzunar în cravată și ascundeau aurul furat. Crupierii francezi sânt însă mai șireți, înghit frumusele napoletonilor și în gît au o mașină, care i prinde unul câte unul.

x Când cumpărați ochelari, a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație medicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințios, recomandăm prăvălia de articole optice Seelenfreund Sándorné, din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle, ochișoare, barometre de prima calitate. Reparaturile se fac cu pricepere și grabnic.

? : Dentist român în Arad. :
VIRGIL MUNTEAN ?
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Réti**

se capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din:

8 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane.**

Tot aceeași cu toalete în 3 părți **400 coroane.**

Și economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocneli separate, în oricare parte a Ardealului.

În privință la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți la firmă.

Mulțămită publică.

La 26 Junie 1910 »Reuniunea română de cântări din Năsăud a aranjat o serată muzicală-teatrală, cu care ocaziune au intrat următoarele susținători dela dnii :

E. Mureșan 5 Cor. ; I. Gheție și Dr. I. Garda 3 Cor. 40 fil. ; Dna Dr. Hanganuțiu 3 Cor. 40 fil. ; V. Șotropa și G. Născuțiu câte 1 Cor. 40 fil. ; S. Moldovan 1 Cor 60 fil. ; M. Someșan, N. Balan, I. Bochis și Dr. Radeș câte 1 Cor. 40 fil. ; Dr. Oct. Pavelea și A. Precup câte 1 C. 40 fil. ; T. Grigorescu, Stoica și Dr. A. Juga câte 1 Cor. ; A. Gellner, M. Tomuța, C. Mihailășiu, Moldovan și A. Hangea câte 80 fil. ; Dr. V. Greavu 50 fil. ; I. Marginean, Dșoara Greavu, T. Bojor, Bozezan, I. Majorean, G. Vidican, A. David, A. Mureșan, Dșoara L. Kirtsch, Șuteu, Dna Greavu, s. Zinveliu. E. Mera, Orvase, A. Balint, Dr. I. Runcan, I. Baciș și Schottl câte 40 fil. ; E. Domide, P. Șulutiu, Șimon și Fam. Triff câte 20 fileri.

Au binevoit a contribui fără a participa D-na Golschmidt 1 C. 60 fil. și fam. Dr. Nic. Greavu 3 Cor. 20 fil. ; iar prin postă am primit marele filantrop român Vasile Stroiescu, suma de 20 Co-oane.

Primească și pe aceasta cale prea generoșii contribuenți, precum și toți participanții și sprijinitorii cele mai călduroase mulțămite.

În numele comitetului »Reunirii«

Ioan Marginean,

casarul »Reunirii de cântări«.

VEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălătul rufelor cu abur, în ALBA IULIA - Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lingă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din branșa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii »VIITORUL« societate pe acții în Sibiuului publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de contabil.

Dela reflectanți se cere :

1. Să dovedescă cu atestat că au absolvit o școală superioară de comerț cu examen de maturitate și

2. Să posedă pe lângă limba maternă puțin limba maghiară în scris și vorbire. Salar 1200 cor. anual și tantiema stabilită.

Cererile au să se înainteze până cel mult 15 August 1910.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Reflectanții cu praxă vor fi preferiți.

După un an de probă urmează definiția.

Ocna, la 12 Iulie 1910.

Direcțiunea.

Un scrietor cu praxă bună

care și cu mașina își caută aplicare într-o cancelarie advocațională adresa să știe în administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

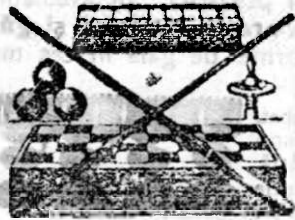
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, A paffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articlii pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiectectele admirabile.

PÁLSÁNDOR

timplar pentru edificii și mobile
Nagyvárad, Uri-utca 49 (i. casa i. Hármos).

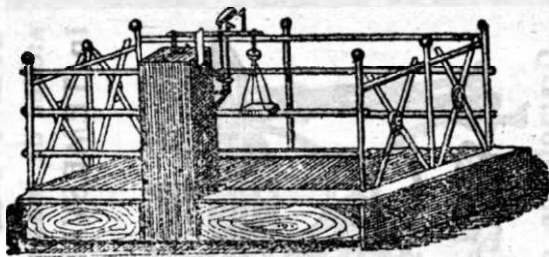

Pregătește ori-ce lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi ; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserici, locuințe, biurouri etc. din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. și Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.

Prima fabrică de cumpene și greutăți din Brașov.

PAUL WIDMANN

Brașov-Brassó, Korház-u. 62.

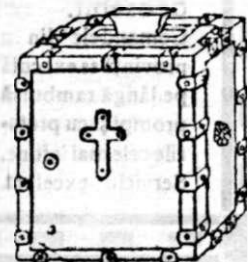
Recomandă tot-felul de : cumpene și cântare, balanse-zecimale, centimale și cumpene-pod, precum și greutăți cu prețurile cele mai moderate. - Serviciu conștițios.

Se primesc reparări și autenticări din nou.

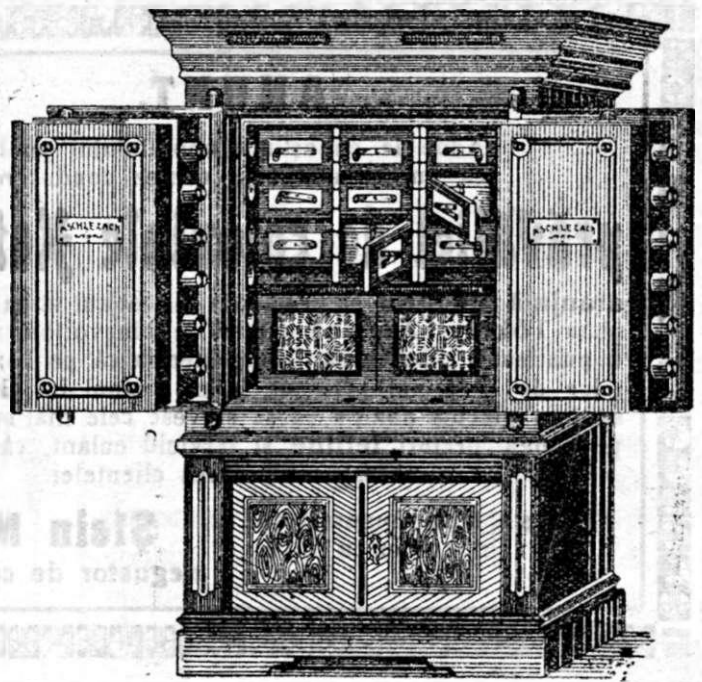
A. SCHLEZACK fabrică de casse pentru bani și înțesare în

Sibiu-Nagyszeben, Lederer-g. 2.

Fabrică casse cu sertare din scyllolith și asbest incombustibile, recunoscute de cele mai bune. Scutare și casse panțerate sigur din antogen și thermit, camere panțerate, casse pentru acte, casele, prese pentru copiat, lacăte de siguranță, etc.

Referindu-vă la ziarul nostru vi-se trimite prețuri curente gratuit și porto fr. Fabricare din materialul cel mai bun.

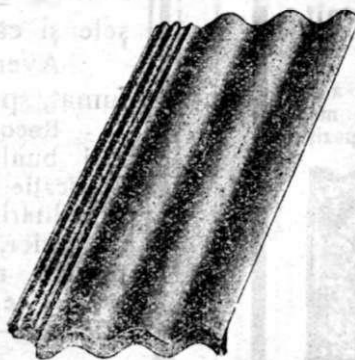
Telefon No 316.

Reiber István

— Timișoara, Gyárvaros, Uri-utca No. 32. —

Telefon No 316.

antreprisă de betonare și pavare reprezentantul societății de asfaltare ung. pe acții în

Primește lucrări de betonaj, pavări și tincuiri, pietrării, canalizări, și asfaltări. — Se vinde ciment de Portland și românesc prima calitate cu prețuri reduse și în orice cvant, la comande cu vagonul se transportă în condiții de plată foarte favorabile. La lucrări comunale și de biserici cele mai mari favoruri. — Prospecte de prețuri la dorință gratuit. Toate comandele să se adreseze la firma de mai sus.

Fond. in a. 1860.

NÄDER J.

mäiestru

ARAD, palatul minoritan.

Tine în magazin cele mai excelente **cuțite de buzunar** cu tăși englez și Solingen, cuțite de bucătărie din oțelul cel mai bun ș. a. cuțite pentru curățitul legumelor, pentru tăiatul prăjiturilor, pentru carne, șuncă, salamă și cuțite pentru caș. Cuțite pentru măcelari și cârnătari, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri: mașini de tuns, briciuri foarte fine, ascuțite, pre-um și articlii mănultori. — Recvizite de masă din Alpaca și pafon, de prima calitate. — Ori-ce reparări de bransa aceasta precum și ascuțire, le execut în atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă prețurile cele mai moderate. —

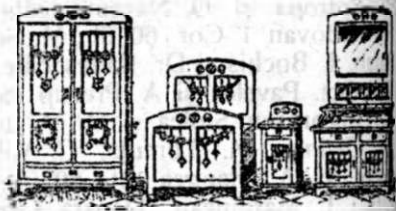
NAGYIVÁN ANTAL găitănar
SEGHEĐIN—SZEGED, Zrinyi-utca 2.

atrag atențiunea asupra :

impletturilor, ciucurilor și decortilor pentru mobile și prapori, de-asemena ori-ce ciucuri, decorații, masturi și găitane pentru uniforme de gală în cea mai splendidă execuție. —

Vanzătorilor li se dă rabat. Informațiuni prin scrisori la cerere se dau îndată. Comandele din provincie se execută repede și pr.

Am onoarea să aduc la cunoștința p. t. public că mi-am asortat atelierul conform cerințor moderne și sunt în plăcuta poziție ca să pot susține concurența cu ori-ce fabrică din capitală, în deosebi

Schuster Ferencmăsar pentru zidiri și mobile
Temesvár-Erzsébetváros, Korona-

Execută după planuri proprii sau

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și loane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

Gramofone și Patetofone veritabile, precum și de cele fără diapazon. — Telefon nr. 459. — Preț-curent gratuit. —

Are magazin de mașini de cusut PFAFF de toată mărimea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de Goarne. Prețurile se pot solvi și în rate.

STAMM EDE succesor
RESCH FERENCZ,
Atelier de mașini de cusut și biciclete în TEMESVÁR, strada Merczi 4.

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru

pălării speciale de dame,

deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7-9,

al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit tot felul de reticole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința onoratului public că am cumpărat și urmez conducerea

prăvăliei de coloniale Hoffmann

aranjată de nou și prefăcută din colțul străzii Forray și piața Tököly. Aducând aceasta la binevoitoarea cunoștință a publicului, trebuie să-i atrag atenția că pe baza cunoștințelor de zece ani petrecuți în magazinul lui Guttman S. sunt în plăcuta poziție ca se servesc cele mai bune articole pe lângă prețuri ieftine și serviciu culant, câștigând prin aceasta mulțumirea clientelei.

Așteptând binevoitorul spr jin semnez cu stimpă :

Stein Mór,
negustor de coloniale.

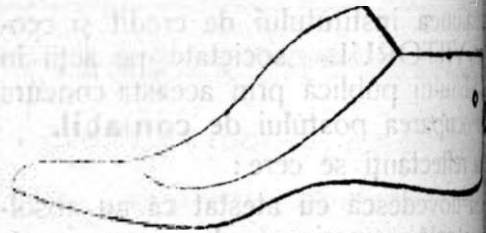
Prima fabrică de calapoade și calupe

— (Első kolozsvári kaptafa és sámfagyár) —

:- Cluj-Kolozsvár, Kis Szamos-u. Nr. 5. -

Recomandă **calapoade** și **calupe** foarte bune, pregătite din lemn excelent uscat, pe care se pune un pond deosebit. —

Comandele din :: provință se execută pe lângă rambursă prompt și cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu excelent.

ROTH JÓZSEF

mäestru de sculptură în piatră,

— Segesvár, Sellergasse —

Recomand on p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte,

din diferită marmoră granit, syenit, labrador și piatră tare de arină, etc. cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidărie, ce cad în bransa mea. Schițe și prelinare de spre se stau fr. la dispoziție.

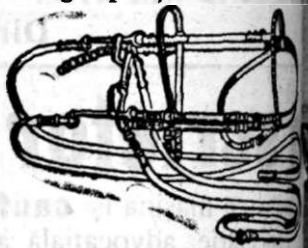
Orendt G. & Fejeri W. curelari, ser și negustori geamantane

Sibiu — Nagyszeben, Heltauergasse

Se recomandă pentru pregătirea lucrărilor de trăsăle și călărie deasemenea geamantane și genți.

Avem în depozit tot felul de articoli pentru volfumat, sporturi și excursii, pe lângă prețuri convenabile.

Recomandăm pe urmă cei mai buni **jamperi de piele**, fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strâns lipite de picior, deasemenea **curele pentru mașini**. Prospect de prețuri se trimite gratis și franco referindu-vă la ziarul nostru.

= Atelierul de fotografiat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

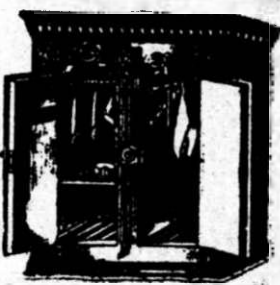
* * *

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz. Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

Dulapuri de gheață

= sunt indispensabile pentru orice casă! =

Dacă vrei să cumperi un dulap de gheață bun, trainic și ieftin, atunci comandă invenția proprie de dulapuri a lui **Moskovitz** a căror părți constitutive se pot

desface ușor și curăți, făcând în gheață o economie de 5% la sută. — Prețuri foarte moderate. Prospecte de prețuri ilustrate trimite gratis și franco:

Moskovitz S.

fabricant de dulapuri de gheață în Budapesta, VIII, Rökk Szilárd-u. 10.

Primul Institut sudungar de auritură artistică

a lui **E. I. SPANG**

sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros

strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— iconostasuri, altare —
— amvoane, jertfelnicuri, —

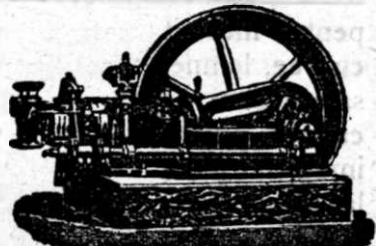
primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și a tot felul de lucrări în — — — — — bransa aceasta. — — — — —

DEBRECZENI LAJOS reparator de mașini

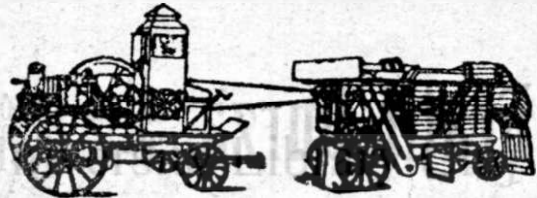
Oradea-mare-Nagyvárad, Kolozsvári-ut 29/43

Primește repararea tehnică a oricui soi de mașini economice, motoare mánate cu aburi, gaz, petrol, benzin, olei brut, motoare absorbitoare de gaz, precum și aranjamentul de

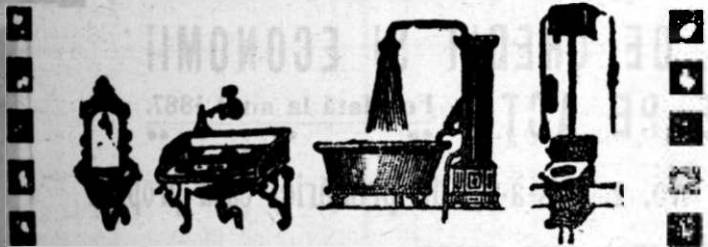
mori cu prețuri ieftine și pe lângă condițiuni de platire favorabile.

Atelier pentru reparaturi de I u rang.

BERNACSIK JOZSEF căldărar și specialist pentru apeducte

Oradea mare · Nagyvárad, Kertu. 7.

Primește orice lucrări și reparaturi din acest ram, atât hărăgărie cât și apeducte. Recomandă atenții publicului și arhitecților, noua sa invenție brevetată și scutită contra înghețului, pentru spălarea latrinelor; invenția superioară celor asemănătoare, cari se află în circulație, pentru mecanismul ușor și aplicabil ori-unde. Am fost aplicat 10 ani ca primul monter la apeductul orășenesc din Oradea mare.

STEIN MIKLÓS

fabrică de tăiat pile

Oradea-mare — Nagyvárad.

Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comercianților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vârsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

Telefon Nr. 991.

Telefon Nr. 991.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărarea de motoare electro-dinamice e fabrica electrotehnică

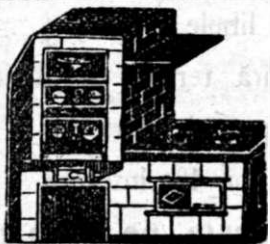
HINTERSEER és BARTH

Timișoara-Józsefváros, Rozsa utca Nr. 47.

Avantagiile fabricațiilor noastre. Efect mare, buciom cu giulele, neînsemnată consumație de curent.

Primim repararea specială a motoarelor electrice și mașinilor dinamice de orice fabricație. Micilor industriași l'ferăm garnituri întregi de mașini pe lângă avantajoase condiții de plată. Prospect și prețuri curente, referindu-vă la ziarul acesta se trimit gratis și frco.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca scări, coridoare, cerdacuri, grillage, căminuri, porți, ferărie pentru portale și clădiri, deasemenea repararea și prefacerea caselor vertheimlane etc. aranjament pentru — — — — — rle de metal aranjamente pentru biserică măcelării și căsăpii, — — — — — mente pentru biserică basreliefuri, strungă- — — — — — in execuție splendidă. Desemnuri și prospecte se trimit gratuit.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS ÉS TÁRSA sculptor și măiestru pietrar.
Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Anunțăm on. clien-
telă că avem încă **3 mașini de treierat**
cu putere de 8 cai și **2 mașini cu putere de 4 cai,**

pentru încălzit
cu pae, lemne,
sau cărbuni, pe
cari le putem
imediat pune
la dispoziția
celor cari au
lipsă de ele.

Garanție.

Condițiuni avan-
tagioase de plată.

Frații Burza, Arad, Boros
Béni-tér 1. :

SENZAȚIE!

Marele magazin de modă

aranjat după modelul orașelor mondiale

a lui

Püspöky Miklós

Kolozsvár, Mátyás király-tér

(In propria casă, edificată pentru acest scop)

== Secții deosebite. ==

Modă bărbătească | Modă pentru copii

Modă pentru femei | Trusouri

Rufărie, Pânze, Albituri

Pentru atelierul meu de împletit ciorapi, primesc orice comandă

„VICTORIA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1887.

Centrala în **Arad**, calea Archiducelui Iosif No. 2. (vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiala în **Chișineu** (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar 1.200.000 — Cor.

Fond de rezervă 1.100.000 — Cor.

Depuneri spre fructificare 10.000.000 — Cor.

Circulațiunea anuală . . . 250.000.000 — Cor.

Primește depuneri spre fructificare, desp e cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după starea casei, să plătesc și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.